

Sigmaplan

POTPOLDER IV

Overstromingsgebied Waasmunster wordt vernieuwd

Het Sigmaplan werkt aan een overstromingsveilig en natuurlijk Vlaanderen. De Durmevallei heeft regelmatig te kampen met wateroverlast. Om dat in de toekomst te vermijden, nemen we nu al maatregelen op verschillende plekken langs de rivier. Binnenkort starten ook de werken in het gebied Potpolder IV in Waasmunster.

In het kader van het Sigmaplan werken waterwegbeheerder De Vlaamse Waterweg nv en het Agentschap voor Natuur en Bos volop aan het gecontroleerd overstromingsgebied De Bunt in Hamme en aan de

ontpolderingen Klein Broek en Groot Broek in Temse en Waasmunster. We maken de Durmevallei minder gevoelig voor overstromingen en zorgen ervoor dat de regio er heel wat topnatuur bijkrijgt.

Ook de nabije omgeving van Potpolder IV in Waasmunster, tussen de E17 en de Durme, krijgt regelmatig te maken met waterellende. Al in de jaren 40 en 50 werd hier een zogenaamde potpolder aangelegd, bedoeld om overtollig water op te vangen. Die potpolder en de dijken

errond voldoen echter niet meer aan de huidige normen van het Sigmaplan.

Het pompstation in de potpolder, dat zorgt voor de afwatering van de Lokerenbeek naar de Beneden-Durme, is ook niet meer toereikend – met alle gevolgen van dien voor de omgeving. Daarom geven we dit gebied een make-over. We vormen het om tot een volwaardig gecontroleerd overstromingsgebied en bouwen nieuwe pompstations. In deze nieuwsbrief kom je er alles over te weten.

WATERVEILIGHEID

NATUUR

BELEVING

Werken op stapel

PAGINA 2-3

Wetland krijgt
nieuwe impulsen

PAGINA 6-7

Timing en
procedures

PAGINA 8

Welke werken staan op stapel in Potpolder IV?

We voeren onderhoudsbaggerwerken uit op de Beneden-Durme en renoveren het overstromingsgebied. Dat doen we door de dijken rond het gebied opnieuw aan te leggen. Daarnaast bouwen we twee pompstations.

BESTAAND POMPSTATION

Nieuwe ringdijk uit baggerspecie

- 1 Om de aangezande bedding van de Durme opnieuw vrij te maken, voerden we eerder al onderhoudsbaggerwerken uit tussen de brug van Waasmunster en de monding van de Durme in de Schelde. Die baggerwerken zijn nodig om de waterafvoerende functie van de rivier te garanderen. Nu is het overblijvende stuk, tussen de brug van Waasmunster en de dam in Lokeren, aan de beurt.
- 2 De baggerspecie die we tijdens de baggerwerken opdiepen, gebruiken we om de ringdijk rond het overstromingsgebied op te trekken (lees meer op pagina 4 en 5). De ringdijk die nu rond de potpolder loopt, dateert uit de jaren 40 en 50. Hij voldoet niet meer aan de veiligheidsnormen van het Sigmaplan en volgt nog de contouren van het oorspronkelijke overstromingsgebied dat doorkruist wordt door de E17. De nieuwe ringdijk zal deels parallel lopen met de E17 (zie kaartje) en zal tussen de 4 en de 4,5 meter hoger liggen dan het landschap. De E17 komt in principe ook hoog genoeg om hoge waterpeilen tegen te houden, maar bij koninklijk besluit is het verboden om die weg als waterkering te gebruiken. Van aan de pompstations tot aan de Manta-site wordt de ringdijk geasfalteerd. Elders krijgt de dijk een halfverharde bekleding.

6 Nuttig bufferbekken

Om te vermijden dat de lokale waterlopen rond Potpolder IV bij stormweer overstromen, is een bufferbekken cruciaal. Daarom maken we de Lokerenbeek breder. In dit bekken zal het regenwater samenstromen, waarna het wordt overgepompt naar de Durme.

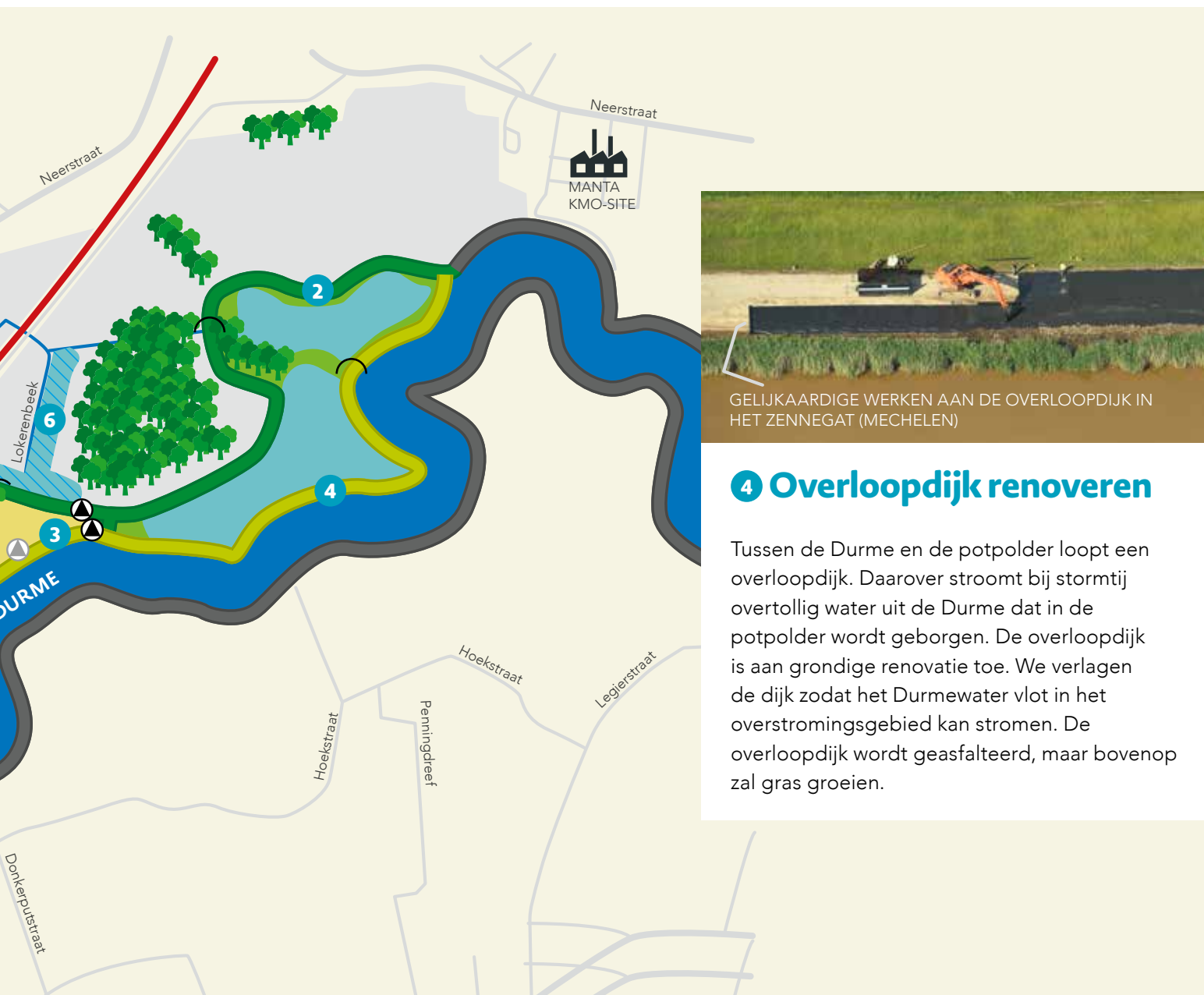
3 Pompstations bouwen

In de historische potpolder staat een pompstation dat zorgt voor de afwatering van de Lokerenbeek naar de Durme. Dat pompstation werkt niet meer naar behoren en kan het water onvoldoende naar de Durme pompen. Daarom vervangen we het door een volledig nieuw exemplaar.

Daarnaast bouwen we een extra pompstation. Dat zal ervoor zorgen dat het water van de Lokerenbeek afgevoerd wordt naar het gecontroleerd overstromingsgebied, zodra dat in werking is. Zo kan het water van de Lokerenbeek steeds in het overstromingsgebied terecht,

waardoor het achterland gevrijwaard wordt van overstromingen.

Beide pompstations worden voorzien van visvriendelijke vijzels, zodat vissen tussen de Durme en het overstromingsgebied kunnen migreren.

GELIJKAARDIGE WERKEN AAN DE OVERLOOPDIJK IN HET ZENNEGAT (MECHELEN)

4 Overloopdijk renoveren

Tussen de Durme en de potpolder loopt een overloopdijk. Daarover stroomt bij stormtij overtollig water uit de Durme dat in de potpolder wordt geborgen. De overloopdijk is aan grondige renovatie toe. We verlagen de dijk zodat het Durmewater vlot in het overstromingsgebied kan stromen. De overloopdijk wordt geasfalteerd, maar bovenop zal gras groeien.

5 Dijken verhogen

We leggen niet enkel een ringdijk en overloopdijk aan, maar nemen ook een ander stukje Durmedijk onder handen. Tussen de E17 en de overgang naar de ringdijk en overloopdijk verhogen we de dijk. Afhankelijk van de locatie zal hij tussen de 2 en de 4 meter hoger liggen dan het landschap. Deze dijk krijgt een halfverharde bekleding.

DE HUIDIGE DURMEDIJK AAN POTPOLDER IV

Baggerspecie als bouwstof voor nieuwe ringdijk

Voor de aanleg van de ringdijk rond Potpolder IV maakt De Vlaamse Waterweg nv gebruik van een bijzonder materiaal: baggerspecie. Met Europese steun groeide een voormalig afvalgoedje uit tot een innovatieve bouwstof.

De baggerspecie die De Vlaamse Waterweg nv tijdens de onderhoudsbaggerwerken in de Durme opdiept, gebruikt ze om de ringdijk rond het overstromingsgebied Potpolder IV op te trekken. Voor die werken krijgt De Vlaamse Waterweg nv steun van de Europese Unie via Interreg-project USAR.

USAR, kort voor Using Sediment As a Resource, bundelt de expertise van vier organisaties uit België, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Het doel: nuttige toepassingen vinden voor de baggerspecie die ontstaat bij het onderhoud van bevaarbare waterlopen en havens. Als waterwegbeheerder wordt De Vlaamse Waterweg nv geconfronteerd met grote hoeveelheden baggerspecie. Daarvoor wil het kostenefficiënte en duurzame oplossingen uitwerken.

STAALNAMES VAN BAGGERSPECIE OP DE DURME

Driedubbel voordeel

"Baggerspecie wordt vaak ten onrechte aanzien als een afvalstof, en wordt veelal gestort in voormalige steengroeves. Dat is duur en veroorzaakt heel wat hinder, omdat grote volumes baggerspecie getransporteerd moeten worden over het water of over de weg", zegt projectingenieur **Hans Quaeys** van De Vlaamse Waterweg nv.

Nochtans is baggerspecie mits de juiste behandeling perfect bruikbaar als bouwstof bij infrastructuurwerken, zoals de aanleg van dijken. "Door de specie te verwerken gaan we kostenefficiënt te werk, veroorzaken we veel minder hinder en geven we de waterveiligheid een dubbele boost." Zowel de baggerwerken als de dijken helpen immers overstromingen voorkomen.

Kleiner overstromingsgebied, betere berging

Potpolder IV wordt dan wel een stuk kleiner, het overstromingsgebied zal wel efficiënter water kunnen bergen.

Na de werken zal het overstromingsgebied Potpolder IV kleiner zijn dan voorheen. Maar de bergingscapaciteit blijft onveranderd. Alleen zal het water nu iets hoger staan wanneer de polder volloopt bij stormtij (de combinatie van springtij en storm op zee). Is het risico op overstromingen dan groter? Helemaal niet. Dankzij de nieuwe pompstations zal het water sneller terug naar de Durme gepompt worden, zodra het waterpeil daar weer gezakt is. Zo zal Potpolder IV ook sneller opnieuw water kunnen bergen.

De twee vijvers aan de Durme beslaan bijna de helft van de oppervlakte van Potpolder IV. We bekijken momenteel hoe we de fauna en flora in deze vijvers kunnen stimuleren. Over die inspanningen lees je meer op pagina 6 en 7.

Welke dijken bouwen we met baggerspecie?

GEREALISEERD

- De ringdijk in De Bunt in Hamme
- De scheidingsdijk in het toekomstige overstromingsgebied Vlassenbroek

IN OPBOUW

- De ringdijken in Klein en Groot Broek in Waasmunster en Temse

VLAAMSE OVERHEID HOUDT
STUDIERONDE IN 'VERWEVINGSGBIED'

Prachtig wetland krijgt nieuwe impulsen

Tussen de Durme en de E17 plant het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) verschillende maatregelen in de natuurgebieden Potpolder IV en Hof Ten Rijen. Er wordt gewerkt aan de realisatie van Europese natuurdoelen en er komt een zone waar lokale landbouwers hun activiteiten verder kunnen zetten.

Grondverwerving

Om de natuurdoelen in Potpolder IV en Hof Ten Rijen te realiseren, moet het ANB de komende jaren bepaalde gronden verwerven. Zodra de plannen concreter zijn, gaan het ANB en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) daarover in dialoog met de betrokken eigenaars.

Landbouw naast natuur

De Durmevallei blinkt uit in natte natuur! Het gaat dan vooral om 'wetlands': vochtige ruigtes, bloemrijke graslanden en open water. Die landschappen lokken niet alleen zeldzame planten en dieren, maar bufferen ook regenwater. Met wetlands als troefkaart wil het Sigmaplan de natuur in de Durmevallei versterken en de waterhuishouding rond de rivier verbeteren.

Potpolder IV vormt samen met Hof Ten Rijen een 'verwevingsgebied'. In een deel van dit gebied staat de ontwikkeling van valleinatuur centraal. In het andere deel is er ruimte voor de lokale landbouw. Het gebied verbindt de twee vijvers aan de Durme met een lap nat grasland achter de ringdijk van Potpolder IV. Het ANB plant maatregelen om de natuurwaarden van zowel de graslanden als de vijvers te verhogen.

Landbouwrapport in de maak

Dit najaar start de VLM een landbouweffectenrapport op. Daarvoor gaat het agentschap in overleg met alle lokale landbouwers. Met het rapport wil de VLM nagaan wat de verwachte impact van mogelijke natuuringrepen zal zijn op de landbouw in Potpolder IV en Hof Ten Rijen. De resultaten van het onderzoek worden in de loop van 2019 verwacht.

Welke natuur verdient bijzondere zorg?

 Bloemrijke graslanden: Soortenrijke graslanden zijn erg belangrijk voor de natuur. Je vindt er planten, insecten en vogels die je nergens anders aantreft. In Potpolder IV en Hof Ten Rijen liggen een aantal waardevolle percelen. Via een aangepast beheer kunnen die graslanden soortenrijker en bloemrijker worden.

 Vochtige ruigtes: Als een strook grasland niet jaarlijks maar bijvoorbeeld om de drie of vier jaar gemaaid wordt, ontstaat een hoog opgeschoten wirwar van kruiden, planten en bloemen. Ruigtes tref je vaak aan als langgerekte stroken langs oevers of als perceelsranden.

 Kwelzone: In het uiterste noorden van het verwevingsgebied, aan de Ten Ryendreef, bevindt zich een 'kwelzone'. Water dat in de hogerop gelegen gronden infiltreert, stroomt doorheen de ondergrond en komt aan de rand van de vallei aan de oppervlakte. Het kwelwater heeft een unieke samenstelling, omdat mineralen in de verschillende grondlagen, zoals ijzer of magnesium, erin opgelost worden. Het maakt van dit lapje natuur – in beheer van natuurvereniging vzw Durme – het grasland met de grootste rijkdom aan soorten en bloemen van de Durmevallei.

DE GRASLANDEN VAN DE DURMEVALLEI ZIJN RIJK AAN BLOEMEN, KRUIDEN, LIBELLEN EN ANDERE INSECTEN.

Timing en procedures

Voor we in Potpolder IV aan de slag kunnen gaan, doorlopen we een aantal procedures:

- De omgevingsvergunning werd aangevraagd.
- De werken zullen vermoedelijk begin 2019 starten en verlopen in fases. Eerst wordt de ringdijk gerenoveerd en de Sigmadijk verhoogd. Daarna bouwen we de pompstations. Als laatste verlagen we de overloofdijk.

Binnengebied blijft bereikbaar

Tijdens en ook na de werken is het binnengebied van Potpolder IV steeds bereikbaar. Zo kunnen landbouwers hun percelen blijven bewerken.

CONTACT

Meer informatie over het Sigmaproject Durmevallei vind je op www.sigmaplan.be/durmevallei

Met vragen kan je terecht bij **De Vlaamse Waterweg nv**

info@sigmaplan.be
03 224 67 11

Agentschap voor Natuur en Bos

Elias Verbanck, projectleider
elias.verbanck@vlaanderen.be
09 276 20 43

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever **De Vlaamse Waterweg nv**

Afdeling Zeeschelde-Zeekanaal
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie

Pantarein in samenwerking met IMDC
Uitgave augustus 2018
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden

De Vlaamse Waterweg nv, Vilda, ID/ photo agency